

# גנזי המלך

ארבע נופות

קובץ שבועי בענייני יהדות מהוצאת

353

להזמנת עלונים ולפרסום טל: 0732-776776 03-677779 מופץ בכל הארץ ב-40,000 עותקים

## "וַנְתַּנֶּה הָאָרֶץ פְּרִיָּה וְאָכַלְתֶּם לְשִׁבְעַת ... וְכִי תֹאמְרוּ מַה נֹּאכַל בַּשָּׁנָה הַשְּׁבִיעִית ... וְצִוִּיתִי אֶת בְּרַכְתִּי לָכֶם

### בטחון גמור

### מתוך דרשותיו של הרב אמנון יצחק שליט"א

לאחר שש שנים, שהתורה אסרה אז לזרוע ויצטרך שבשנה הששית תצמח תבואה לששית לשביעית ולשמינית ובזה יהיה לבו של האדם נוקפו איך יעשה? כי הדין הוא מוכרח לקיים כהלכתו. ועל הצמיחה של שלש שנים אינו יכול להיות בטוח. וא"כ יהיה מפחד כל הימים, מה יאכל בשלש השנים?

הפחד הזה יתחיל משנה הראשונה, שאז בידו לצבור בר שש שנים, להיות בטוח משנה הראשונה גם על השנה השביעית, לקמץ מכל חודש ומכל שנה ויצמצם וידקדק שלא לאכול לשובע לחמו, אלא כדי לשבור רעבונו, כדי שישאר לו מזון מכל שנה לכלכל עצמו בשלש השנים, שלא יסבול אז דוחק של רעב. ועוד יסבור כי טוב הוא עושה

המשך בעמ' 2 <<<

ישאל אותה השאלה לא בשנה הששית ואף לא בשנה השביעית על להבא, אלא דוקא בשנה הראשונה. כי הנה טבע האדם להיות צופה ומביט למרחוק ואם עולה על מחשבתו שלאחר זמן יצטרך לאיזה דבר הכרחי, כבר הוא מפחד לכנוס אל המחר בידים ריקניות, מפני טרדת נפשו, שמא לא ישיג די ספוקו. וע"כ הוא מתחיל לקמץ מן היום בשביל המחר. וזה שאמר הפסוק; "וְכִבְּטֵן הַשְּׂעִים תִּחְסַר" ('משלי' יג כה). כי מפני דאגת מחר, אינו יכול לאכול היום לשובע. וגם המחר כשיבוא, נעשה כהיום. ולכן תמיד יחסר לו.

וכנסיון הזה יהיה אצל מצות שמיטה, כי כאשר יכנסו ישראל לארץ ויזרעו ותצמח הצמיחה הראשונה, כשיבואו לאכול פריה אז יתחיל להתעורר בלבם הנסיון של דאגת מחר; דין השמיטה

צריכים אנו להבין סמיכות הפסוקים של; "וְכִי תֹאמְרוּ מַה נֹּאכַל?" ל"וְנֹאכַלְתֶּם לְשִׁבְעַת". אחר שכבר פסק מלדבר בענין השמיטה בפרשה הקודמת. ויותר נפלא על עיקר השאלה, אימתי ישאל, קודם שנה ששית? הרי יש לו. ועדין לא בא זמן קיום המצוה ואינה דוחקת לו שאלת; "מַה נֹּאכַל בַּשָּׁנָה הַשְּׁבִיעִית"? וכשיבוא זמן קיום מצות השמיטה בשנה השביעית, הרי אז כבר יראה בעיניו ברכה על שלש שנים ולא יהיה לו מה לשאול. ואיך כתבה התורה שאלה ותשובה כזו, בשעה שהתשובה תבוא קודם בזמן, לשאלה. וא"כ אימתי ישאל? קודם שביעית? אין דוחקת לו השאלה. בשעת שביעית, כבר ניתרצה השאלה.

אמנם עיקר השאלה של; "וְכִי תֹאמְרוּ מַה נֹּאכַל"? לאחר ההתבוננות נראה, כי

תמונות מהרצאתו של הרב אמנון יצחק שליט"א בשבוע שעבר בירושלים



# גנזי המלך דברים הטעונים גניזה גנזי המלך דברים הטעונים גניזה

➤➤➤ המשך מעמ' 1

ושכונתו לשם שמים, כדי שלא להכניס עצמו בנסיון של רעב, המעביר את האדם על דעתו ועל דעת קונו.

נמצא שיש כאן מצודה גדולה של דאגת מחר, שתקלקל מטרת מציאות דין השמיטה לגמרי. כי עיקר תעודתו ללמד דעת את האדם: **"פִּי לֵה' הָאֲרָץ"** ('שמות' ט כט). ואף בעסקו בשדהו בששת השנים, לא יאמר: **"פִּחֵי נַעֲצֵם יְדֵי"** ('דברים' ח), **"לֹא כִחֹל נִלְא כִכֶּחַ פִּי אִם בְּרוּחֵי אֲמַר ה'"** ('זכריה' ד ו) ואסרתו התורה אפילו **"סִפִּית קִצְיָרָךְ"** ('ויקרא' כה ה) כדי שיצא בקצה האחרון של היפוך השתדלותו, שאפילו מהשתדלות העבר אינו רשאי ליהנות, למען יזכור הארבעים שנה שאכלו ישראל מן במדבר. וירגיש כי הישוב והמדבר שוים הם לעומת השגחתו ית'. ולבסוף, מלבד שלא יתלמד מדת הבטחון גם על היום, עוד יכשל ברשת גדולה, של צרת מחר. מתחילה ידאג דאגת מחר, מפני קיום המצוה. ואח"כ ידאג גם מפני דבר הרשות. ונמצא בטלה הרגשת ההשגחה הפרטית. כי אינו שואל, דוקא אדם שאינו מאמין בתורה ואינו רוצה במצוותיה, אלא אדם אשר מוסר נפשו לתורה. **והראיה**; שיכול לסבול ולקמץ הרבה שנים כדי לקיים מצות השמיטה. ואם יחסר לו מדת הבטחון, יפול במצודת הקמצנות ודאגת מחר על חשבון המצוה, בשעה שעיקר מטרת המצוה ללמדו מדת הבטחון ולהגדיל אמונתו ובטחונו בעזר ה'.

נמצא הוא סותר ומהפך כונת המצוה. **כמ"ש תז"ל**; **"כֹּל מִי שִׁישׁ לוֹ פֶת בַּסּוּף וְאוֹמֵר: "מֵה אוֹכֵל לִמְחָר"? אֵינּוּ אֵלֶּה מִקְטַנֵּי אֲמִנָּה"**. ואיך יקיים דין השמיטה בפועל ויחסר לו קיום מציאות המצוה? שאין דין, בלא מציאות. ועוד סוּף סוּף יבטל קיום המצוה בפועל, כיון שחסר לו הבטחון והמסירות אל התורה, כמו שהיא. וקשה לו לסבול ולקמץ שנים הרבה מלחמו עבור קיום המצוה ולא יעמוד בנסיון.

ולכן **כתבה התורה**; **"וְאֶכְלֶתֶם לְשִׁבְעֵ"**. ויתכן לבאר כי אין כונת המקרא להבטיח לבד, כי אם ג"כ להזהיר בגדר אני מצוה לכם שתאכלו לשובע ולא תצמצמו כלל. מפני שהתורה ירדה לסוף דעתו של אדם, שבתחילת השנה הראשונה כבר ידאג דאגת העתיד מצד דין השמיטה. וע"ז באה סמיכות השאלה; **"נִכִּי תֹאמְרוּ מֵה נֹאכֵל בְּשָׁנָה הַשְּׁבִיעִית"**? והשאלה הולכת על האזהרה שלא לקמץ, א"כ **"מֵה נֹאכֵל"**? הלא דאגת מחר הוא חשבון שכלי. ואם לא לקמץ

מהיום, מאין נכלכל צרכינו למחר? ועל כן מתרץ הכתוב; **"וְצִוִּיתִי אֶת בְּרַכְתִּי"**. לא עליכם מוטל העבודה להכין, אלא עלי. אני בעצמי אצוה את ברכתי בשנה הששית לשלש שנים. אתם בעצמכם לא תכינו כלל, כי הכנתכם באה מצד הקללה של קמצנות. אבל אני אכין לכם מצד ברכה **"וְנַעֲשֶׂת אֶת הַתְּבוּאָה לְשִׁלֹשׁ הַשָּׁנִים"** ('ויקרא' כה). שתהיה ברכה בעצם הצמיחה שיצמח מזריעה של שנה אחת, על שלש שנים ולא תצטרכו להשתמש כלל בסיבה של קמצנות, אלא; **"בְּפֶתַח בַּה"** ('ישעיה' כו) ותראו ברכה.

אמנם עדיין צריכים אנו להבין, מה ההכרח להזהיר על הקימוץ בעת ציווי דין השמיטה? הלא אין זה דבר נצחי, כי לא שייך הפחד אלא בשמיטה הראשונה, כי עדין לא ראו בעיניהם מציאות הברכה, אבל אחר שתעבור השמיטה הראשונה ויראו הברכה, הלא יבינו מראש כי הקמצנות היא לבטלה. וממילא לא יעשו שוב כן וגם בלי אזהרה לא יעשו כן בשמיטה שניה. וזה דוחק שתהיה האזהרה רק על השמיטה הראשונה לבד?

אמנם אם נשכיל נבין, כי היתה אזהרת התורה על כל שמיטות העתידות לבוא. וזה סוד דק מאד בענין הבטחון, שנכלל במאמר; **"וְצִוִּיתִי אֶת בְּרַכְתִּי"** בגדר תנאי, כי באמת אין הקב"ה נותן ברכה למעלה מדרך הטבע, אלא לבוטחים בו ומסתופפים בצלו, **כמשה"כ**; **"ה' צִלְף"** ('תהילים' קכא ה) **וְאִמְרוּ תז"ל**; **"מֵה הֵצֵל הַזֶּה, כִּשְׂאֵתָה מֵרֵאשִׁית לֹא אֲצַבֵּעַ, אֵף הוּא מֵרֵאשִׁית לֹךְ אֲצַבֵּעַ וְכִשְׂאֵתָה מֵרֵאשִׁית לֹךְ יֵד, אֵף הוּא מֵרֵאשִׁית לֹךְ יֵד"** ולפי מדת התקרבות האדם אל ה' כן תחול עליו השגחת ה' וטובו. ומדת הקב"ה לפי מדת האדם; **"בְּמִדָּה שֶׁהָאָדָם מוֹדֵד, בֵּה מוֹדְדִים לוֹ"**.

ומי שידאג דאגת מחר ויפחד לבטוח על התורה ויקמץ מששת השנים על השנה השביעית, אצלו דוקא לא תהיה הברכה מצד שפע האלקי, כיון שלא השליך על ה' יהבו והתנכל להכין בעצת עצמו, מה לו לברכה אחר שיש לו מן הקימוץ? ולכן לא תחול עליו ברכה. **כמבואר ב'חובות הלבבות'**; **"כֹּל מִי שְׁבוּטָה בְּזוּלַת ה' מִסִּיר הַקֶּב"ה הַשְּׁגַחְתּוֹ מֵעֲלֵיו וּמִנִּיחוֹ בִּיד מִי שְׁבֻטָה עֲלָיו"**. ולא יצמח לו בשנה הששית על שלש השנים לפי שלא בטח בה'.

אבל מי שדואג, לא יבין סיבת הדברים. ויקח מזה ראייה ומופת חותך כי טוב עשה, מה שהכין לעצמו

ישועה בשש שנים מקודם, שהרי לא צמח יותר. ואילו לא עשה הכנה, היה מת ברעב. ומאושר הוא שדאג דאגת העתיד. ומפני שטותו, לא יאמר שלא צמחה לי ברכה מפני שקלקלתי בעצמי, שהכנתי ולא בטחתי בה! אלא יטעה לומר; **"יִפֶּה עֲשִׂיתִי מֵה שֶׁהִכִּינֹתִי וְלֹא הִפְקַרְתִּי עֲצָמִי אֶל הַמְּקַרָּה"**. **ועליו כתבה התורה**; **"וְאִם בָּזֹאת לֹא תִשְׁמְעוּ לִי וְהִלַּכְתֶּם עִמִּי בְּקָרִי... וְהִלַּכְתִּי עִמָּכֶם בְּחַמַּת קָרִי"** ('ויקרא' כו כז). ולא יזכה לראות בישועתו של הקב"ה ונלכד במצודת דאגת מחר, בראיות ומופתים, כי כך טוב וממנו עוד ילמדו בניו אחריו.

נמצא כי הטעות הזה מלבד שלא יתברר למפרע, אלא עוד ימשך עד סוף כל השמיטות ועד סוף כל הדורות, כי הדור הבלתי מתבונן, דומה לכת עורים, אשר כל אחד נשען על כתף חברו וכשהראשון נופל, יפלו כולם אחריו. ועל זה באה התורה להזהירנו אזהרה גדולה ותמידית; **"וְאֶכְלֶתֶם לְחִמָּכֶם לְשִׁבְעֵ"** ('ויקרא' כו ה). ותוכן האזהרה היא שלא לדאוג דאגת המחר לומר; **"איך נקיים דין השמיטה?"** **"פִּי אֲנִי ה'"** הוא המצוה לשמוט הארץ בשנה השביעית. **"נֹאנִי ה'"** מצוה הברכה ואין לכם לדאוג כלל ולא לקמץ, אלא לאכול לשובע ולישב לבטח בבטחון חזק. כי גם בלי הכנות והזמנות וקימוצים ודקדוקי עניות, גם אז יהיה על שנה השביעית והשמינית בהרחבה. ואז אם תתנהגו כן, תצמח לכם ברכה ממנו מהשפעתו ית'.

נמצא כי השומר שביעית עם דרכי הבטחון מרויח שנים; **האחד**; הברכה. **והשנית**; ההכרה הבהירה בהשגחה הפרטית. והשומר שביעית בדרכי הדאגה והיגון והקימוץ מפסיד כפלים; **האחד**; מה שמוכרח לקמץ. **ושנית**; מה שנשאר מוטעה כל ימי חייו לאמור; **"טוב עשיתי"**. משל למה הדבר דומה? לפחמי שאמר שהוא מוצלח, במה שלא בחר לו אומנותו של הצורף זהב, כי אז היה מת ברעב. והרי עשרים שנה שהוא פחמי ולא בא אליו אף אחד לתקן טבעת!! אבל כמה הוא בתכלית העורון ומיעוט ההבנה; הצורף זהב, משתכר בשעה אחת מה שהוא צריך לעמול מבקר ועד ערב. ועוד אומר בסכלותו: כי הוא המאושר! אמנם כל ראייתו הוא מפני שהוא פחמי ואילו היה צורף זהב, היה רואה ההיפך. ■ (מדרגת האדם' דרכי הבטחון)

## סגלה

### "אתה בחרתנו מכל העמים"

**'אתה בחרתנו מכל העמים'**, אכוון יותר ויותר ואגיל ואשמח בלבבי בלי שעור וגבול!! כיון שראיתיו משתומם ותמה על דברי, הוספתי והסברתי לו שבודאי כך הוא הדבר, שאם לא **'אתה בחרתנו מכל העמים'**, הרי הייתי הופך גם אני לצורך. מוטב לי, אפוא, להשאר במצבי הנוכחי מאשר להיות כאחד מהם, חס וחלילה. ■ ואשרי חלקי".

לפתע גשם שוטף וחזק ואילו הרשעים **האיצו בנו לאמר**; 'כלו מעשיכם ולא להרפות'. הדבר היה כמעט למעלה מכח אנוש.. והנה אחד הנדכאים פנה אלי וצווח 'האם תמשיך עוד לומר: **'אתה בחרתנו'** ('סדור תפילה') ותשמח בהיותך בן לעם סגולה? ונענית לו על אתר, שאמנם עד היום לא אמרתי זאת בכונה ראויה, אולם מעתה כאשר אגיד

בספר 'לפיד אש' פרקי חייו המופלאים של האדמו"ר מצאנז-קלויזנבורג זצ"ל (עמ' קפ"ד) מובא ספורו הידוע מימי חנותו בוורשא, שהתפרסם בכל תפוצות ישראל במשך יובל השנים שחלף מאז; 'בימי האימים נשלחתי לגטו וורשא לעבוד עבודת פרך בחומר ובלבנים.. באחד הימים כאשר עמדנו בגובה אחד הבתים, ניתך עלינו

## שחוק

### "ובחקתיהם לא תלכו"

היינו: שיכול להיות שגם הישראל פנוי ממלאכה ביום אידם, אך אם ישמח אז, יתערב בזה קצת הוללות מאומות העולם [ובזה מתרפה הקשר בינינו ובין אבותינו הקדושים שהיו מתרחקים מאד מדברים כאלו. ומראים לנו מן השמים שאנו מבזים אותם ואת ערכיהם הקדושים]. ('מכתב מאליהו' כר' ה' עמ' 432) ■

וברוחניות. ואומות העולם חשקו בדברי בידור וספורט, שכולם משחקים. דהיינו: כאילו מציאות. ועל דרך זו מתפרשת 'לא תעשה' זו בתורה, שלא יאבד ממנו טעם הרוחניות שלא ימלא 'טעם' אומות העולם את מקומו. ואחז"ל; **'מחטטי שכבי** (מוציאים הנקברים מקבריהם) **מפני ששמתי ביום אידם'** ('יבמות' סג).

**'אלו נמוסות שלהן. דברים החקוקין להם, כגון; טיטראות ואצטדיאות'** (רש"י) **ופירש הר' ירוחם הלוי זצ"ל,** דהיינו: דברים של חשק וטעם, שהם כחוקים אצלם. שאינם תלויים בשכל כלל, רק שבהם מתוודע האופי האמיתי של האדם; כי כחשקו, כן הוא. וזוהי ההבחנה; כי ישראל חשקם בתורה

### בת ים היכל התרבות סמטת אופיר 3 ביום ראשון י"א אייר 15/5/11

כניסה 10 שקל

השערים יפתחו ב־20:00 תחילת התוכנית 20:30

### גדרה אולמי שוהב אירועים ויצמן 7 ביום שני י"ב אייר 16/5/11

כניסה 10 שקל

השערים יפתחו ב־20:00 תחילת התוכנית 20:30

### שירת הכרמל אולמי האוכרה המלאכה 7 ביום שלישי י"ג אייר 17/5/11

כניסה 10 שקל

השערים יפתחו ב־20:00 תחילת התוכנית 20:30

### פתח תקוה אולם שרת חיים עוזר 8 ביום רביעי י"ד אייר 18/5/11

כניסה 10 שקל

השערים יפתחו ב־20:00 תחילת התוכנית 20:30

ההרצאות מאובטחות

© כל הזכויות שמורות לארגון "שופר"

שידור חי באתר 'שופר' WWW.SHOFAR.NET



### ברוך שלא עשני אב"ד

#### ברכת הגאון רבי יעקב בן צבי עמדין

כולו עבד עבדים אחד גדול. מסופר על אסיר שנשפט ל-12 שנות מאסר ואם לא די בעונש הכבד שקבל, עוד הושיבו אותו בתא קטנטן, כמעט מבודד, באחד מבתי הכלא הקשים ביותר בארץ. והנה, האסיר ההוא, ביישבו בדד בחושך ובצלמות, החל להרהר במצבו האישי וחקר חקירות בנפשו כדי לגלות את העילה שגרמה לו להדרדר בצורה כה קשה. המצב שבו שהה בבית הכלא הביאו לידי הרהורים וערעורים על הדרך הלא נכונה שצעד בה. ומכאן, עד לחזרתו בתשובה שלמה לאלוקיו, לא היתה הדרך ארוכה במיוחד. יום אחד, הגיע אסיר זה אל שלטונות הכלא והודיע, שלאחר בירורים שעשה בקרב בני משפחתו, הרי שבהגיעו לגיל 13, לא חגגו את יום בר המצוה שלו ולכן הוא מבקש מהם לארגן בעבורו מסיבה שכזו. השלטונות נענו לבקשה ובמסיבה נטלו חלק אסירים רבים, שאף עלו עמו לכותל המערבי ושפכו שיה לפני בוחן לבבות. ואחד מבעלי האולמות בירושלים אף ארגן לו בר מצוה כמו שצריך. כל האסירים שבו לכלאם מלאי התרגשות ואף הם התקרבו לאלוקים. הנה לנו חירות בתוך עבדות. וקיים גם מצב הפוך. אדם מושפע מן שמיא בשפע כל טוב, כל אשר שאלו עיניו, ניתן לו. הוא מעביר את כל חייו בתפנוקים ובמותרות, אבל מוצא את עצמו כאסיר בבית הכלא וגרוע ממנו, כי אינו מסוגל להיגמל מהעברות שבידו. הרי עבדות בתוך חירות. כי התורה מלמדת אותנו, שבכל מצב שהאדם נמצא בו, ניתנת לו הבחירה להיות עבד ה' ולא לשמש כעבד נרצע לבילויים ולתעסקות של סרק, המבזבזות את זמנו לריק ואת שנותיו לבטלה. ('עלינו לשבח')



**"לא תעשו לכם אֱלִילִים וְפָסֵל וּמִצְבֵּה לֹא תִקְיְמוּ לָכֵם"** (כו א)

ובתו"כ ומקצתו גם ברש"י; 'כנגד זה הנמכר לנכרי, הכתוב מדבר. שלא יאמר: "הואיל ורבי מגלה עריות, אף אני כמותו" הואיל ורבי עובד כוכבים, הואיל ורבי מחלל שבת אף אני כמותו". לכך נאמרו מקראות הללו; "ומקדשי תיכאוו", הזהיר בו הכתוב את כל המצוות.

ואף אסף פרוטה לפרוטה. לימים נצטברו באמתחתו כמה אלפי פרוטות. היה העני סופר את פרוטותיו בכל שעה פנויה והחל מתפאר בפני שכניו ומכריו, שהוא הולך ונעשה עשיר גדול ועצום. אמר פיקח אחד לאותו עני; "אתה רגיל כל הימים לספור פרוטות; משום כך נדמה לך, שצברת כביסך כמה וכמה אלפים. אך אם תעשה את חשבון ממונך במטבע גדול, תיווכח לדעת, שבסך הכל צברת ממון מועט למדי". "וה"ה" אומר המגיד מדובנא "בשנות חיי האדם בעוה"ז, אותו איש העושה חשבון ימי חייו בימים, נדמה לו שרבים ועצומים הימים הנכונים לו על פני האדמה. באה כאן התורה וקוראת לכל אחד מאתנו: "וְסִפְרָתְךָ לֶךָ שְׁבַע שָׁנֹת" על האדם הנכון לעשות חשבון ימי חייו בשמיטות ואז יווכח לדעת, שכל שנותיו בתום ימי הילדות והנעוּת מגיעות לשבע שמיטות בערך ושאינן הוא אלא כגר וכעובר אורח בעוה"ז".

**הגאון רבי יעקב בן צבי עמדין** (יעב"ץ) **היה מגדולי הרבנים באשכנז במאה השמונה עשרה.** רוב ימיו ישב באלטונא שליד המבורג ובמשך שנים ניהל משם פולמוס חריף עם רבי יהונתן אייבשיץ, שהחשידו בניהיה אחרי תורת שבת צבי. בין השאר, התפרסם בקהילות ישראל על סידור התפילה שערך, שכלל פירוש מפורט ומערכת דינים ומנהגים לכל ימות השנה. חרף גדולתו בתורה, סירב רבי יעקב עמדין לקבל עליו את עול הרבנות ודחה בתקיפות הצעות קוסמות של קהילות חשובות לשמש אצלן כרב וכדיין. הוא יסד בעירו אלטונא בית דפוס משוכלל והדפיס שם את כתביו הרבים. **פעם נשאל רבי יעקב ע"י מקורביו; "מדוע מסרב הוא כל הימים לקבל על עצמו משרת רבנות, בניגוד לדרכם של גדולי ישראל אחרים". השיב ע"כ הגאון בחיוד דק; "כולנו מברכים בכל בוקר; 'ברוך שלא עשני עבד' ואני מוסיף ע"כ את הברכה: 'ברוך שלא עשני אב"ד' (אב בית דין).**



**"כי לי בני ישראל עבדים"** (כה נה)

יש לך אדם הנתון בבית האסורים, אבל רוחו משוחררת, ויש לך אדם המהלך בחוצות ואיש אינו כובלו למאומה וכל

**"וַיִּדְבַּר ה' אֶל מֹשֶׁה בְּהַר סִינַי"** (כה א)

**"בְּהַר סִינַי"** בגמטריא שלו. לרמז; **ש'אין לך בן חורין אלא מי שעוסק בתורה.** והיא היא השלוה האמיתית. וכפי שאמרו חז"ל; ('ברכות' ה); **"אמר ר' שמעון בן לקיש, כל העוסק בתורה, יסורין בדיילין הימננו"**. שבזכות תלמוד תורה יזכה לשלוה. ('משכיל אל דל')



**"כי גרים ותושבים אתם עמדי"** (כה כג)

**ביני וביניכם, אומר הקב"ה,** קיים תמיד יחס של גרים ותושבים. אם אתם רואים עצמכם כגרים בעוה"ז; בזוכרם, כי כל קיומכם כאן אינו אלא לפי שעה, כבפרוודור, אזי הנני תושב בקרבכם ושכינתי שרויה תמיד ביניכם. אבל, אם אתם רואים את עצמכם כתושבים קבועים בעוה"ז, אזי הנני כגר בתוכם. **מכל מקום; הננו, גם אני וגם אתם, "גרים ותושבים"**. או אתם הגרים ואני התושב. או, אתם התושבים ואני הגר. ('אהל יעקב')



**"את כספך לא תתן לו בנשף ובמקד בית לא תתן אֶקְלָךְ"** (כה לז)

ישנם אנשים שמתנצלים ע"כ שהם לוקחים ריבית, משום שהם בעלי הוצאה גדולה הזקוקים להרבה כסף בשביל פרנסתם. ואין אפוא בפניהם ברירה אחרת. **על כגון אלה, אמר הכתוב; "ובמקד בית לא תתן אֶקְלָךְ"**, אל תקבע לעצמך תקציב גדול לצרכי אוכל והוצאות בית, ממילא לא תצטרך לקחת נשך וריבית. ('הג' מהר"ש סופר')



**"וְסִפְרָתְךָ לֶךָ שְׁבַע שָׁנֹת שְׁנִיִּים. וְהָיוּ לְךָ יְמֵי שְׁבַע שָׁנֹת שְׁנִיִּים תִּשַׁע וְאַרְבָּעִים שָׁנָה"** (כה ח)

**ר' יעקב קראניץ** (המגיד מדובנא) מביא לפסוק זה את המשל הבא; מעשה בעני מרוד, שהיה מחזר בקביעות על הפתחים

לחתוך גם את רגלו השניה, התחיל להתחנן ולבכות לפני הרופאים, אולי ימצאו עצה למלטה. **שאלוהו הרופאים;** "למה אתה מצטער על רגלך השניה יותר מעל הראשונה?" **ויען ויאמר;** "כי בעת שחתכתם את רגלי הראשונה, עדין התנחמתי בזה שנשארה לי רגלי השניה, אבל מכיון שגם אותה תחתכו, הלא חיי אינם חיים, כי לא אוכל לזוז ממקומי". כן הדבר, במי שכבר עבר על כמה מצוות התורה ע"י פיתוי היצר, כבר נעשה בעל מום בנפשו, הלא מוטל עליו לשמור עצמו מאד שלא יפגום עוד במצוות התורה וישארו לו עכ"פ יתר אבריו של נפשו שלמים וקיימים בעולם הנצח. ■

שבקלות, צריך ליתן דין וחשבון ולהיענש על כל אחת ואחת עונש בפני עצמה. וכן כתב הרמב"ם ז"ל; שאף ירבעם בן נבט יענש, על מצות ערוב תבשילין שלא קיים. ('חפץ חיים' עה"ת) **וב'מעשי למלך' מביא משל;** מדוע על אדם שכבר עבר עבירה לשמור עצמו יותר שלא יעבור עוד עכ"פ על יתר המצוות. הדבר דומה לאחד שנפל רקבון ברגלו והרופאים מהרו לחתכה, למען שלא תתפשט המחלה בכל הגוף. אח"כ התבוננו כי הרקבון כבר החל להתפשט גם בצד השני שבגופו ואין תחבולה להציל אף את רגלו השניה וגם עליה יעלה הכורת. ומכיון ששמע החולה שמתכונים

ע"כ. כאן למדה אותנו התורה, שאפילו מי שמכר את עצמו לנכרי, או לעקר, שבודאי איש נבזה הוא בעבור זה, שהרי ידע מתחילה שיצטרך לבטל הרבה פעמים מדיני התורה ע"י מכירה כזו, אפ"ה מחויב עדין בכל המצוות כמקדם/ כמו שכתוב אחרי פרשת מוכר עצמו לנכרי: **"פִּי לִי בְּנִי יִשְׂרָאֵל עֲבָדִים עֲבָדֵי הֵם. אֲנִי ה' אֱלֹהֵיכֶם"** (ויקרא' כה נה). והדברים ק"ו; ומה אם מי שמכר עצמו, שמוכרח הוא לפעמים ליסוג מדיני התורה, מ"מ מחויב בכל המצוות שיש ביכולתו לקיים. על אחת כמה וכמה, מי שעבר על איזה מהמצוות ברצונו, לא הותר לו בשביל זה חלילה לעבור עוד. ועל כל עבירה ועבירה שיעבור, אף על הקלות

## דור חייב

# "וְחָשַׁב עִם קִנְהוֹ מִשְׁנַת הַמָּכָרוֹ לוֹ עַד שְׁנַת הַיָּבֵל"

## עקבתא דמשיחא

ונקל יהיה למכור. ע"ז ענה המוכר; ומה בכך, אבל להרויח יותר, אפשר רק כשהקמח ביוקר. כן הדבר בקיום המצוות ולמוד התורה, אשר רק בשעה שהיצה"ר מעכב אפשר להרויח ולפום צערא אגרא, אבל מבלעדי היצה"ר אמנם יהיה נקל לקיים המצוות, אבל הרווח יהיה קטן ביותר.

**"אין בן דוד בא אלא; בדור שכולו זכאי, או בדור שכולו חייב"** (סנהדרין' צח א). שואל ה'מכתב מאליהו' (כר' ג' עמ' 222); וכי איזה כח טמון בדור שכולו חייב שמחמתו קרוב הוא יותר לגילוי המשיח, יותר מאשר דור שטוב ורע מעורבים בו? **ומבאר שהענין הוא;** שכל זמן שיש תערוכות טוב ורע, משתמש האדם בטוב שבו לכסות על הרע ומשלה את עצמו שהוא צדיק. וזה מה שמכנה המהר"ל "ערמומיות הנחש". וע"כ במצב כזה, האדם רחוק מתשובה ורחוק הוא ג"כ מההכנה לגאולה. רק בדור שכולו חייב שהאדם חמרי ומגושם ואין בו גם נדנדוד קל של רוחניות, דוקא במצב זה, מעלה אחת יש בו; מעלת הפשיטות. שכבר א"א לו לכסות על הרע שבו, בערמומיות ואשליות, כי אין בו כל זכות שיוכל לרמות את עצמו בה, שהנהו צדיק, דוקא אז הוא קרוב לתשובה, כי מרגיש הוא, שאם לא יגאל ע"י הקב"ה, אבוד הוא לגמרי ח"ו, **כאמור; 'אין לנו להשען, אלא על אבינו שבשמים'**. והכרה זו היא ההכנה לביאת המשיח". עכ"ל. ■

כדי לפדות נפשנו ולזכות לגאולה במהרה בימינו. (הובא ב'לקח טוב') גלגל המאורעות סובב במהירות נוראה, עד שמתרחש בשנה אחת מה שעבר בדורות הראשונים מאות שנים. וא"כ מה זה עשה ה' לנו? **אומר ה'חפץ חיים;** כי נצטברו בשמים ממעל חשבונות משיח ימי בראשית עד זמננו. והחשבונות הללו דורשים תפקידם ופתרונם טרם ביאת המשיח (כמו חנווני שמחסל מסחרו וסוגר חנותו, שמשתדל לגבות כל חובותיו במהירות), שאז לא יהיה שכר ועונש ורוח הטומאה יעבור מן הארץ. ועל כל אחד ואחד לסלק את חובותיו בעוד מועד. ויען כי הזמן קצר, תובע הקב"ה את חובותיו מבלי שיסדר לבע"ח הזמן ממהר במרוצתו, כאילו משהו רודפו **ומכה אותו ואומר;** "רוץ". ועלינו לצפות לשינויים גדולים במשך זמן קצר. **פעם שאלהו אחד;** "שרוצה הוא שהמשיח יבוא רק בשביל להקל עליו קיום המצוות, כי עכשו היצה"ר מעכב, אבל אחרי ביאת המשיח, יעבור רוח הטומאה מן הארץ ונקל יהיה לקיים המצוות וללמוד תורה". **וענה;** "כי ע"ז נאמר ב'קהלת' (יב); **"וְהִגִּיעוּ שָׁנִים אֲשֶׁר תֵּאמַר אֵין לִי בְּקֶם תַּפְּצִין"**. **ואמרו חז"ל;** **"אלו ימות המשיח, שאין בהם לא זכות ולא חובה"** ("שבת' קנא). **והמשיל הדבר** "למוכר קמח שהיה מתיירא פן יוזל המחיר. וכששאלוהו; אדרבה, להיפך הדבר, אם הקמח יהיה בזול, ירבו הקונים

**מפרשה זו, אומר בעל ה'חפץ חיים';** אנו למדים, שאל לו לאדם להתיאש מן הגאולה. **רבים תמהים;** כיצד מצפים אנו, שנדמינו לחמורים לעומת דורות ראשונים, שדורנו יזכה לראות בביאת משיח צדקנו, מה שלא זכו צדיקים וקדושי עליון שחיו בדורות הראשונים? תירוץ לקושיא זו נמצא בפסוק המצוטט בראש מאמרנו; דמי פדיונו של עבד הולכים וקטנים עם התקרב שנת היובל. כאשר באים לפדותו בשנים הראשונות של היובל רב הוא המחיר שכן נכוננו לו עוד שנים רבות של עבדות. אך ככל שהשנים חולפות קטן מחירו של העבד כידוע, על פי דין גרעון כסף. כך הוא הענין גם בנוגע לגאולה העתידה; הקב"ה שם קץ לחושך וקבע יום לגאולה. לכפר על משך הזמן הרב שנותר עד היום שנקבע לגאולתנו. ולקרב הגאולה באלפי שנים, אפשר רק ע"י זכויות גדולות ונפלאות ושיא השלמות. גם לו חפץ הקב"ה לגאול אותנו במחצית הזמן, היתה נדרשת מאתנו התעלות רבה שבגינה נהיה ראויים להיגאל. בעוונותינו הרבים לא זכינו לכך. אולם עתה, בדורות האחרונים, כאשר קרובה ישועת ה' לבוא וצדקתו להגלות ומשיח צדקנו עומד אחר כתלנו, לא נדרש מאתנו "תשלום גדול" להחשת הגאולה. ובפרט בהצטרף לחשבון הזמן הרב בו ישראל נפוצים בארבע קצוות תבל וסובלים ממצוקות רבות. התחשבות בסבל מחד והתחזקות במצוות ובמעשים טובים כפי ערכנו הדל מאידך, יהיו בהם

## ספורי צדיקים

### כמה מן ההתמודדויות שחוה הגה"צ הרב יעקב גלינסקי עם שליחי הציונים דאז ועם כמה מן הדעות המוטעות שרווחות בקרב אחים טועים

**שאלתי;** "הוא היה שומר תורה ומצוות?"  
**ענה;** "אינו קבור בחלקת שומרי שבת".  
 אז בשביל מה צריכים הם, לקשוט הארוע.

למחרת באתי. היתה זו הפעם הראשונה שהשתתפתי בכזה טקס וגם האחרונה. הם הגיעו קבוצות קבוצות. המשפחה, החברים השותפים העובדים. כל קבוצה הביאה זר, עטור בסרט שחור. הניחה בטקסיות על המצבה וחזרה לאחוריה לשלב ידיים.

"כבוד הרב, בבקשה; לא משניות, לא תהילים, לא קדיש!"  
**החלטתי;** "כפרה על הכסף, כאן יש להקהות שינים!"

**פתחתי ואמרתי;** "חשבתי לומר דברים בשם בני המשפחה, החלטתי לומר דברים בשם הנפטר. אחד מן השנים; או שיש נשמה נצחית, שבפטירת האדם עולה למרום למסור דין וחשבון ולקבל שכר ועונש, או, שאין נשמה **"וימותר האדם מן הבהמה אֵין"** (קהלת' ג יט). אם אין נשמה, למה מביאים פרחים, הרי כלום לא נשאר. ואם יש נשמה, פרחים היא צריכה?! הרי ביד מוקיריה להקל על עונשיה ולהרבות שכרה במרום. אם יאמרו קדיש, אם יקראו מזמור תהילים, או ילמדו משנה! משל למה הדבר דומה, לעני, מזה רעב ולשונו נשתה בצמא, מתחנן לפרוסת לחם ולגימת מים ומציעים לו זר פרחים!

לא כנס זכרון הוא, אלא "כנס התעלמות" איני צריך לומר, שתרומה לא קבלתי, אבל כעבור שנה וחצי פגש בי אותו עובד החברא קדישא **ואמר;** "לא תאמין, אבל השנה הם הביאו זרי פרחים ואמרו תהילים וחתמו בקדיש..."

(מתוך ו'הגדת' הגדה של פסח של הגה"צ הרב יעקב גלינסקי שליט"א שלוקט ע"י הרב שלום מאיר ולך שליט"א) ■

בבחינת גלות מצרים. שם זרקו למים ופה שרפו באש". התייפחויות נשמעו. "והגרמנים הוכו, כפי שהוכו המצרים. ואחרי המכות, פנו היהודים לעבר ארץ ישראל!" מחיאות כפים סוערות. "ודוקא משה רבנו, שהביא את המכות על המצרים והנהיג את העם במדבר, לא זכה להכנס לארץ המובטחת! כמה התחנן ולא נענה! **ושאלו רבותינו בגמרא;** מדוע זה היה כל כך חשוב לו? **בלשונם;** **'וכי לאכול מפריה הוא צריך?'** **ובלשונונו, כמו ששמענו כאן;** האם כדי להפריח את השממה וליצור גן עדן לחקלאים? **ותרצו;** לא רצה אלא לקיים את המצוות התלויות בארץ! ככל שקיים מצוות בחוץ לארץ, עוד בקש להוסיף מצוות בארץ ישראל – **יהודים יקרים,** האם ילדיכם היקרים יוסיפו מצוות בקבוצי 'השומר הצעיר', בהם אוכלים שפנים ונוחרים חזירים, אוכלים ביום הכפורים וחמץ בפסח?"

**מיד התנפלו עלי וגררו אותי וזעקתי;** **"גדול המחשיאו יותר מן ההורגו' –** האם נצלנו מהיטלר (ימ"ש"ו) כדי להיספות ב'שומר הצעיר'?"

**כדי לסתום את פי חננו את גרוני ואשתי זעקה;** "הצילו, הורגים את בעלי!" קמה מהומה ונהדפתי החוצה **כשאני קורא;** "יהודי – מי אינו חוגג את ליל הסדר וקורא את ההגדה – הן **אומרים אנו;** **'הכניסנו לארץ ישראל – ובנה לנו את בית הבהירה!'** להנחלת הארץ יעד רוחני בלבד".

לא כנס זכרון כנס התעלמות **אספר לכם מעשה שהיה;** ידוע שאני נושא בנטל החזקת מוסדות תורה. פנה אלי אחד מעובדי החברא קדישא! סיפר שלמחרת היום, בארבע אחר הצהריים, תתקיים אזכרה ליהודי עשיר הטמון שם. המשפחה מבקשת אדם שישא דברים במעמד וישלמו בעין יפה.

**ספינת ההצלה של 'השומר הצעיר'** בסיום מלחמת העולם השנייה שוחררו מסיביר כל העצורים הפולניים ואנו בתוכם. בפולין התבשרנו שהגיעה ספינה עם חמשה עשר פעילים מ'השומר הצעיר', לשכנע ילדים להצטרף לקיבוציהם.

התרגשות רבה שררה במחנה העקורים על הגעת החלוצים מארץ ישראל וערכו להם מסיבת הוקרה. מנהל המחנה, מר פישביין, ארגן את המסיבה. הוא לא היה דתי, אבל הבין שיש למנות במחנה רב. ומינה את הרב פרידמן.

**פנה אלי הרב פרידמן ואמר;** "לוקחים פה ילדים לשמד, ההורים לא מבינים לאן הם שולחים אותם. לי אסור לדבר, כי אעורר עלי את חמתו של מר פישביין ויצר את צעדי. יתנכל לכשרות ולטהרה ויצא שכרי בהפסדי. אבל אתה אדם פרטי, לך מותר לדבר!"

זה לא היה פשוט, הם ידעו שאני דתי, בן ישיבה, מדוע שיתנו לי לדבר, הלא אני אסית נגדם! **אמרתי;** "מה פתאום, אני אדבר אך ורק בשבח ארץ ישראל, כמה השתוקק משה רבנו להכנס לארץ!"  
**שמעו כך ונאותו** "חמש דקות" אמרו. **נענית;** "שלש, לא יותר". ידעתי שיותר לא יניחוני.

כולם העתירו שבחים על החלוצים מארץ ישראל המפריחים את השממה ויצרו גן עדן ושמו קיבוץ ומיישבים את ארץ ישראל ואמרו שאני אביא את ברכת אסירי סיביר המתעתדים לעלות לארץ ישראל.

**קמתי ואמרתי;** "הורים יקרים! מבקשים מכם לשלוח את בניכם לקבוצים של 'השומר הצעיר' – הבטחתי לדבר על נקודה אחת בלבד, שלש דקות ואני מצהיר שאעמוד בהבטחתי", כמה רווח למארגנים המתוחים.  
**"הורים יקרים!** השואה הנוראה היתה

תמונות מהרצאתו של הרב אמנון יצחק שליט"א בשבוע שעבר באזור





**ארגון "ותתפלל חנה"**  
 כולל מדרש ראובן

**שבת נופש ופיוט**  
 במלון מפואר בכנרת \*\*\*  
 בתאריך כג'-כד' אייר תשע"א  
 פרשת "במדבר" 27-29/5/2011 (למנינם)

**בהשתתפות:**  
 הרב יצחק כהן צמח שליט"א רב שכונת נאות רחל בחולון  
 והפייטן דוד שלמה שירו נעים זמירות ישראל

**כגיבוי:**  
 ✓ אורן כהן ✓ גדי כהן ✓ פסאוויוג ארזיק  
 ✓ ג'קובי סאנה ✓ כריכה אלוואפית ✓ זכור הפסח

**במחיר מבצע\* 920 ש"ח לזוג**  
 \* בחזרי גן

**הגרלת ענק! טבעת זהב חינם!**

**נותרו מדרשים אחרונים!**

**לפרטים: נפתלי 054-7005001 אייל 052-5500654**

**מרפאת שיניים**  
 רבי עקיבא 44 בני ברק נוסד בשנת 1982

אצלינו,  
 החור הוא רק בשן.  
 לא בכיס.

בדיקה ויעוץ מקצועי ללא תשלום

השתלות | כתרין | וכל הטיפולים הנדרשים  
 מחירים מוזלים במיוחד!  
 כדאי לטלפן ולשמוע.

רח' רבי עקיבא 44 בני ברק פינת הרב קוק  
**03-5794757**

**SALE**

**מכירה מיוחדת**

**נשאי נייק NIKE**  
 אורגניזל אלזרים  
 זמחיר 30210N

**250 ₪**

אגהו 10 זנ ברק  
**0505925552**

**ארגון "אופק" שמח להודיע על**  
**פתיחת מסגרת תורנית**  
**במתכונת ישיבתית**  
**בירושלים**  
**בשעות הצהריים והערב**

**התכנית מיועדת לבחורים בגילאי 20-30**  
 לימוד בחברותת ושיעורים איכותיים  
 הדרכה אישית בלימוד סוגיות תלמודיות  
 מומרים לבאים מחוץ לירושלים

לפרטים והרשמה:  
**0548-440-480, 0548-419-295**

**מבצע**

**3 DVD ב-10 ש"ח בלבד**

הסנידה לאחור  
 משיבת היסטוריה  
 30 שנה לראשית המדינה

ניתן להשיג ב'שופר' **03-6777779**

**חדש! שיעור לאברכים**

ניתן להזמין את כבוד הרב אמנון יצחק שליט"א  
 לשעות הבוקר בפלאפון **052-7603363** שמעון

## יצא המרצע מן השק' - מלון 'כינר' "הדתי" מרים יד בתורת משה!

השבוע, ביום ראשון כב' ניסן התשע"א, נמסר במשרדי שופר כתב תביעה על סך של 272,659 ש"ח, שהגיש מלון 'כינר' כנגד העמותה, בבית משפט השלום בתל אביב !!!

כידוע, נוכח תלונות חוזרות ונשנות, שהתקבלו והצטברו בעמותה, אודות רמת האירוח, הבלתי מספקת במלון 'כינר', במסגרת סופ"ש 'שופר', פנתה העמותה בשעתו להנהלת מלון וביקשה, במס' הזדמנויות רב, לתקן את הליקויים, כפי שדווחו.

לאחר שכלו כל הקיצין, ומשלא תוקנו כל הליקויים, נאלצה העמותה לקזז **בהסכמת הנהלת המלון**, את שווי הנזקים, בגין הליקויים כאמור. אלא, שהנהלת המלון התנערה מכל חיוביה כלפי העמותה, והודיעה במפתיע, על כוונתה לבטל את הסופ"ש, שהיה מתוכנן למועד יז'-יח' טבת התשע"א (פרשת יחי). חרף העובדה, כי במלון עתידים היו להתארח כ-640 איש מידידי 'שופר'.

למרבה הצער, התחוויר, כי ככל שגילתה העמותה איפוק וסבלנות כלפי הלחצים, שהפעיל כנגדה המלון, במטרה לגרום לה לשלם לידיה את מלוא כל הכסף שבמחלוקת, חרף הנזקים שנגרמו לעמותה, בגין רמת האירוח כאמור, הוסיף המלון והערים דרישות ותנאים חדשים על העמותה, שכל תכליתם היתה לסכל כל אפשרות לקיום הסופ"ש הנ"ל.

תחילה ביקש המלון, כי הכספים שבמחלוקת יופקדו בנאמנות אצל בא כוחו. ומשהודיעה העמותה, כי תסכים להפקיד את הכספים אצל בא כוחה כנאמן ראוי, הקשיח המלון את עמדתו, וסירב להסכים לכך.

**עם זאת, ועל מנת לקיים את הסופ"ש הנ"ל, פנתה העמותה ביום יד טבת התשע"א, לבית הדין של הרב קרליץ שליט"א, והפקידה אצלו את מלוא הכספים שבמחלוקת כנאמן. זאת לאחר שמנכ"ל המלון הודיע, כי יסכים להתדיין אצל הרב קרליץ שליט"א. דא עקא, שמשוהדיע נציג בית הדין למנכ"ל המלון, כי הכספים שבמחלוקת הופקדו בבית הדין בנאמנות, וכי לפיכך אין כל הצדקה לבטל את הסופ"ש. התחמק ממנו המנכ"ל אחיקם רמות, השיבו ביובש, כי הוא ב"אירוע וביקש שיחייג אליו בחצות, או למחרת בבוקר !!!**

בתוך כך, התקבל במשרדי העמותה מסמך נוסף מטעם בא כוח המלון, ובו דרישות ותנאים חדשים, שעל העמותה לעמוד בהם, על מנת לקיים את הסופ"ש. **וזאת כאמור, לאחר שהעמותה פעלה על פי בקשת מנכ"ל המלון אחיקם רמות והפקידה בבית הדין של הרב קרליץ שליט"א, את מלוא הכספים שבמחלוקת, בדיוק כפי שביקש!**

בא כוח העמותה פנה במכתב לבא כוח המלון, וביקש שהסעיפים המקפחים את העמותה באורח חד צדדי במסמך, יתוקנו. ובתגובה הודיע המלון ביום יד' טבת התשע"א לעמותה, באמצעות בא כוחו בהודעת פקסימיליה, כי המלון יהיה סגור בסופ"ש הנ"ל, וכי "הדו שיח הבא יהיה בבית המשפט".

לאחר תמרוני התחמקות נלוזים, שביצע המלון בחודשים האחרונים למן ביטול הסופ"ש, במטרה להימנע מלהתדיין בפני בית דין של תורה, תוך רמיסת זכות העמותה, השמורה לה על פי הלכת 'הלך אחר הנתבע', לבחור את בית הדין בו תתברר תביעת המלון, 'יצא המרצע מן השק', והמלון "הדתי" הגיש כאמור כנגד העמותה בערכאות, תביעה בסך מאות אלפי שקלים, בבית משפט השלום בתל אביב. ועל כגון דא נאמר: 'סופו של המעשה מעיד על תחילתו'.

### לאחיקם רמות מנכ"ל כינר - לא יסולח לו ולא יכופר

איפה בעלי המלון המבקשים לעשות כל הון? האם עשרים שנה זה בא ביום להשליך מאות אורחים בו ביום

שמים יעידו וארץ תרתח בשביל בצע כסף ואגו מנופח מילה של גבר שלא נכנע תגרום לו ורק לו לנזק רע

עשרים שנה של השקעה חמישים מליון בהערכה עבור מלון ובית הארחה השקיע ארגון 'שופר' בהרוחה

עד שהגיע מנכ"ל חדש שלא העריך את הנדרש פיטר ותיקים ושילחם לביתם ואת המשקיעים השאיר בביתם

פזמון: לאחיקם רמות מנכ"ל 'כינר'  
לא יסולח לו ולא יכופר 2x

